

Työsuojeluhallinnon vuosikertomus 2022

Sisällys

Johdon katsaus	3
Työsuojeluvalvonnan organisointi ja ohjaus.....	4
Työsuojeluviranomaisen toiminta 2022.....	5
Kriisivuosi vaikutti valvontaan ja valvontakohteisiin.....	6
Ilmiö: Työolot.....	7
Ilmiö: Pirstaloituva työelämä.....	9
Ilmiö: Psykososiaalinen kuormitus työssä	13
Muu valvonta.....	15
Toimivallan käyttö.....	19
Luvat ja ilmoitukset.....	19
Työsuojeluvalvonnan keinot kehittyvät.....	20
Työsuojeluviranomainen neuvoo ja ohjaa.....	21
Lainsäädäntö.....	23
Voimavarat	24
Moniviranomaisyhteistyö ja kansainvälisyys	25
Liite 1: Työsuojeluvalvonta numeroina.....	28
Liite 2: Merenkulun valvonta.....	29
Liite 3: Alkutuotannon valvonta	30

Työsuojeluhallinnon vuosikertomus 2022

Julkaisija: Työsuojeluhallinto 2023

Työsuojeluhallinnon julkaisuja 2fin/2023

Vuosikertomuksen suunnittelu ja toteutus:

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden viestintä

Kannen kuva: Janne Varonen

ISBN: 978-952-479-356-8

ISSN: 2737-0879

Johdon katsaus

Työsuojeluhallinnon esittelydioilla on tiivistetty vuosi 2022 näin:
”Vuosi 2022 onnistui kokonaisuutena hyvin. Asetetut tavoitteet saavutettiin. Toimintaa ja osaamista kehitettiin. Muu vaikuttamistoiminta vakiintui valvonnan tukena.”

Tiivistys kiteyttää mielestäni olennaisen vuodesta 2022.

Vuoteen lähdettiin vielä hieman varovaisissa tunnelmissa koronakriisin aiheuttaman epävarmuuden vallitessa. Tilanteen arvioitiin kuitenkin olevan jo vakiintumassa. Tavoitteita asetettaessa oletettiin, että valvontaa voidaan toteuttaa melko normaalisti koronakriisin aikaisia oppeja hyödyntäen.

Valvontaa oli ehditty kehittää työpaikkatarkastusten vähennyttyä, ja vuonna 2022 kehitystyön tuloksia päästiin hyödyntämään. Kehittämisen kohteina olivat valvonnan vaikuttavuus, veloitteiden käytön yhtenäisyys, sähköisen asiointin uudet tavat ja tiedon entistä tehokkaampi hyödyntäminen. Omia toimintatapoja kehitettiin muun muassa vertaisoppimisen avulla.

Työpaikkojen työturvallisuustyön tukemisessa ja motivoinnissa käytettiin entistä enemmän muita vaikuttamiskeinoja kuin työpaikkatarkastuksia. Vuonna 2022 tehtiin yli 23 000 tarkastusta. Lisäksi tavoitettiin ainakin 20 000 työpaikkaa muilla vaikuttamisen keinoilla, kuten suoraviestinnällä, verkkoseminaareilla ja kohdennetulla neuvonnalla.

Vuonna 2022 Venäjän Ukrainaa vastaan aloittama hyökkäyssota toi eteemme uuden kriisin. Ukrainalaisten määrä työmarkkinoilla lisääntyi ja työsuojeluun vastuualuilla ilmiöön vastattiin erilaisilla käytännön toimilla kuten lisäämällä neuvontaa.

Lisäresurssit ulkomaisen työvoiman käytön valvontaan saatiin täysimääräisesti käyttöön vuonna 2022. Reagointikyky vahvistui ja työ-

Kimmo Torkkeli

Raimo Antila

*Osastopäällikkö
 Sosiaali- ja terveysministeriö
 Työ- ja tasa-arvo-osasto*

suhteen vähimmäisehtojen valvonta tehostui. Moniviranomaisyhteistyö tuki työelämän pelisääntöjen valvontaa – useimmat työelämän ilmiöistä vaativat laajempaa toimijoiden kenttää.

Palveluiden saatavuustavoitteet toteutuivat. Sekä kehittämistoimet että palvelulupaukset ovat osa julkisen hallinnon strategiaa.

Vuosi 2023 on nelivuotisen suunnittelukautemme viimeinen vuosi. Parhailaan suunnitellamme jo tulevaa nelivuotiskautta. Tällä hetkellä näyttää, että tulevalle kaudella jatketaan ilmiöpohjaista valvontaa, jota kehitetään ottamalla huomioon muuttuva toimintaympäristö ja siihen sopiva viranomaisyhteistyö.

Minulla on jälleen ilo esittää parhaimmat kiitokseni koko työsuojeluhallinnon henkilöstölle onnistuneesta vuodesta 2022 ja toivottaa intoa tehdä osaltamme parempaa suomalaista työelämää visiomme ”tervettä työtä” mukaisesti!

Työsuojeluvalvonnan organisointi ja ohjaus

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueita ohjaa sosiaali- ja terveysministeriö. Toiminta pohjautuu nelivuotiseen runkosuunnitelmaan, joka luo valtakunnalliset raamit valvonnan sisällölle sekä toiminnan kehittämiseksi.

Työsuojelun vastuualueet ovat toimivaltaisia työsuojelun valvontaviranomaisia alueellaan.

Toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä tehdään jatkuvaa yhteistyötä valtakunnallisesti. Valtakunnallisella suunnittelulla ja kehittämisellä varmistetaan toiminnan yhtenäisyys sekä käytettävissä olevien resurssien mahdollisimman tehokas hyödyntäminen.

Vuosi 2022 oli kuluva nelivuotiskauden 2020–2023 kolmas vuosi. Kuluva nelivuotiskaudella työsuojeluvalvonnan visiona on vahvistaa turvallista, terveellistä ja reilua työtä monipuolisilla keinoilla toimintaympäristön muutoksiin reagoimalla ja toimintaa rohkeasti kehittämällä. Visiota kuvaa slogan ”Tervettä työtä”.

Strategisten tavoitteiden pohjalta määritellään tavoitteet nelivuotiskaudelle sekä kunkin vuoden toiminnalliset tulostavoitteet. Kuluva nelivuotiskaudella painottuu tavoite uudistua ja kehittää toimintaa. Toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä oleellista on toimintaympäristön jatkuva arviointi ja tiedon tehokas hyödyntäminen.

Nelivuotisessa runkosuunnitelmassa kuvataan työsuojeluvalvonnan visio sekä määritellään toiminnalle strategiset tavoitteet.

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet:

- 1 Pohjois-Suomi
- 2 Länsi- ja Sisä-Suomi
- 3 Itä-Suomi
- 4 Lounais-Suomi
- 5 Etelä-Suomi

Työsuojelulautakunnat ja työsuojeluneuvottelukunta

Työsuojeluvalvontaan liittyvää kolmikanta-yhteistyötä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa tehdään alueellisissa työsuojelulautakunnissa sekä valtakunnallisessa työsuojeluneuvottelukunnassa.

Kunkin työsuojelun vastuualueen yhteydessä toimii neuvoa antava työsuojelulautakunta, joka koostuu työmarkkinajärjestöjen ja alan asiantuntijoiden edustajista. Työsuojelulautakuntien tarkoituksena on tukea ja kehittää työsuojeluvalvontaa sekä toimia yhdessä työsuojelelun vastuualueiden ja alueellisten työsuojelutoimijoiden ja työmarkkinajärjestöjen välillä. Työsuojelulautakunnat käsittelevät alueella merkittäviä työsuojelun kehitys-, suunnittelu- ja seurantahankkeita, työsuojelun yleisiä toimintalinjoja ja tulostavoitteita sekä voimavarojen suuntaamista.

Työsuojeluneuvottelukunta käsittelee valtakunnallisesta näkökulmasta samoja asioita kuin alueelliset työsuojelulautakunnat. Lisäksi sen tehtäviin kuuluu merkittävien työsuojelua koskevien säädösvaikutusasioiden käsittely.

Työsuojeluviranomaisen toiminta 2022

Työsuojeluviranomainen valvoo työsuojelua koskevien säädösten noudattamista. Tärkein valvontakeino on työsuojelutarkastus. Työsuojeluvalvontaa tehdään viranomaisen suunnitelmien perusteella tai asiakkaan aloitteesta.

Valvonnan lisäksi annamme ohjeita ja neuvoja työn terveyteen ja turvallisuuteen sekä työsuhteen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä.

Tehtäviimme kuuluu selvittää vakavien työtapaturmien, ammattitautien ja työperäisten sairauksien syitä sekä toimia niiden ehkäisemiseksi. Lisäksi valvomme, että työssä käytettävät koneet, työvälineet, henkilönsuojaimet ja

Muuhun vaikuttamistoimintaan kiinnitettiin erityistä huomiota.

muut tekniset laitteet täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Käsitlemme myös lupahakemukset ja ilmoitukset sellaisista töistä, joiden tekemiselle lainsäädäntö asettaa rajoituksia tai ilmoitusvelvollisuuksia.

Tuemme valvonnan vaikuttavuutta muulla vaikuttamistoiminnalla, kuten monikanavaisella viestinnällä ja virtuaalisilla tilaisuuksilla.

Työsuojeluhallinnon vuosi pähkinänkuoressa

Kriisivuosi vaikutti valvontaan ja valvontakohteisiin

Vuonna 2022 työsuojeluvalvontaa tehtiin pääasiassa ilmiöpohjaisesti ja hankkeet toteutettiin ensisijaisesti valtakunnallisina. Ilmiöpohjainen valvonta kohdistui työoloihin, pirstaloituvaan työelämään ja psykososiaaliseen kuormitukseen työssä.

Tarkastukset kohdennettiin riskiperusteisesti eri tietolähteistä saatuja tietoja sekä aiempia valvontahavaintoja hyödyntäen.

Yhä jatkunut koronapandemia sekä Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttivat valvontakohteisiin. Jotkut yritykset joutuivat supistamaan toimintaansa, mutta samaan aikaan joidenkin yritysten toiminta kasvoi.

Valvontasuunnitelmia pystyttiin toteuttamaan kriisitunnelmista huolimatta. Valtakunnallisesti tarkastusmäärätavoite ylittyi ja tavoiteajat saavutettiin.

Muu vaikuttamistoiminta valvonnan tukena vakiintui. Työpaikkojen työturvallisuustyön tukemiseen ja motivointiin käytettyjä keinoja olivat muun muassa monikanavainen viestintä, suora viestit, verkkoseminaarit ja muut tilaisuudet, kohdennettu neuvonta, valvonta- ja kartoituskyselyt, lausunnot viranomaiselle sekä digitaaliset työsuojeluratkaisut.

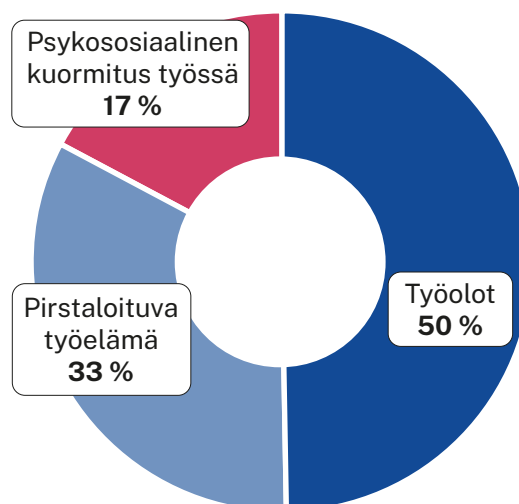
Työsuojelun vastuualueiden välisessä laajassa vertaisoppimisessa tarkastajat, lakimiehet ja johtoryhmät seurasivat toistensa työskentelyä ja antoivat palautetta toisilleen.

Vertaisoppimisessa kertyi paljon hyviä käytäntöjä, kehittämisideoita ja ahaa-elämyksiä. Valtaosa siirtyi suoraan käyttöön.

Anu Pynnönen

Valvonnan jakautuminen ilmiöittäin

Valvonta ilmiöiden osalta toteutui suunnitellusti. Kokonaisuutena tavoitteet saavutettiin niin määrällisesti kuin laadullisesti.

Ilmiö: Työolot

Vuonna 2022 työolojen valvonnassa keskityttiin riskiperusteisesti työtapaturmien torjuntaan, kemiallisten ja biologisten tekijöiden sekä fyysisen kuormituksen hallintaan.

Työolojen valvonnan tukena käytettiin muita vaikuttamisen keinoja, kuten monikanavaisia viestintäkampanjoita.

Työolojen valvonnassa keskeisiä ovat työpaikoilla tehtävät tarkastukset. Valvontaa voidaan tukea esimerkiksi viestimällä valvontahavainnoista.

Työolot-ilmiön tarkastukset

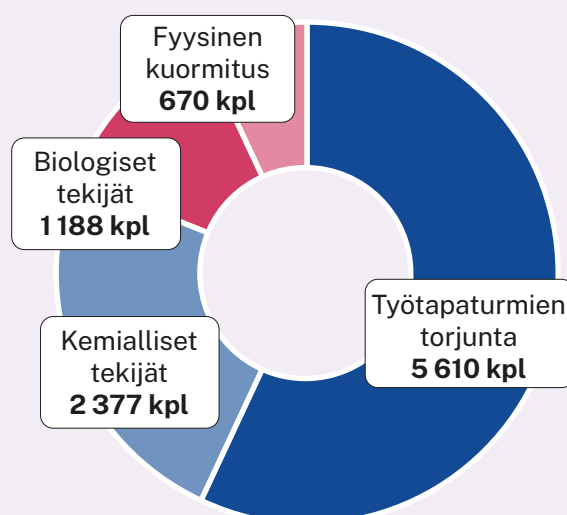
Työtapaturmien torjunta: Tarkastuksilla käsiteltiin yleisiä tapaturmien hallintakäytäntöjä ja kunkin työpaikan erityisiä tapaturmavaaroja. Huomiota kiinnitettiin erityisesti koneiden ja muiden työvälineiden tapaturmavaaroihin sekä putoamisvaaroihin.

Valvonnan kohdentaminen onnistui, ja tarkastuksilla annettiin paljon velvoitteita. Pysyvän vaikutuksen aikaansaaminen on kuitenkin haastavaa, sillä monille työnantajille on annettu samantyyppisiä velvoitteita aiemminkin.

Kemialliset tekijät: Kemikaalialtistusta ja syöpävaaraa torjuttiin valvomalla kemiallisiin tekijöihin liittyviä menettelyjä työpaikoilla. Syöpäsairauden vaaraa käsiteltiin erityisesti niillä työpaikoilla, joilla esiintyy kiteisen piidioksidin ja puupölyjen aiheuttamia riskejä.

Tarkastuksilla pystyttiin vaikuttamaan työpaikkojen menettelytapoihin niin, että kemiallisten tekijöiden riskien hallinta sekä pölynhallinnan suunnittelu ja toteuttaminen paranivat ja henkilönsuojainten käyttö tehostui.

Biologiset tekijät: Biologisten tekijöiden valvonnassa havaittiin paljon puutteita. Esimerkiksi biologisten vaarojen selvittämistä ei ollut tehty lainkaan tai se oli tehty puutteellisesti melkein kahdessa kolmasosassa tarkastetuista työpaikoista. Työterveyshuollon työpaikkaselvitykset puuttuivat tai olivat riittämättömiä noin puolessa tehdyistä tarkastuksista.

Valvonnalla oli vaikutusta. Työnantajat tarkensivat toimintatapojaan saatuaan tietoa biologisten tekijöiden aiheuttamista riskeistä ja käynnistivät muun muassa vaarojen selvittämisen. Tarkastuksilla oli myös välillisiä vaikutuksia työterveyshuoltopalveluja tarjoavien toimijoiden toimintaan. Työterveyshuollon työpaikkaselvityksiin sisällytettiin biologisia tekijöitä ja niiden terveydellisen merkityksen arviointia lisättiin.

Lisäksi tehtiin sisäilmastoon liittyvää valvontaa työpaikoilla, joissa oli sisäilmasto-ongelmia.

Fyysinen kuormitus: Fyysisen kuormituksen valvontaa kohdennettiin työpaikoille, joissa esiintyy eniten haitallista tuki- ja liikuntaelinten kuormitusta ja niistä johtuvia sairauksia. Tarkastukset lisäsivät tietoa työn fyysisen kuormituksen riskeistä ja niiden hallinnasta.

Rakennusalan valvonnassa kiinnitettiin erityistä huomiota tapaturmavaaroihin

Rakennuslalle tehtiin lähes 6 200 tarkastusta. Suurin osa tarkastuksista tehtiin perinteiseen tapaan työmaatarkastuksina.

Rakennustyössä on merkittävästi tapaturmavaaroja. Työtapaturmien torjunnan lisäksi rakennusalan valvonnassa kiinnitettiin huomiota esimerkiksi kemiallisiin tekijöihin. Kvartsipölyn torjunnassa on saatu paljon parannusta aikaan, mutta monilla työmailla pölyhallinnassa on vielä kehitettävää.

Suomessa sattuu päivittäin putoamisesta johtuvia työtapaturmia. Työsuojeluvalvonnassa työnantajille annetaan yksittäisenä asiana eniten kehoituksia putoamissuojauksen laiminlyön- nistä. Tarkastuksilla joudutaan antamaan myös väliaikaisia käyttökieltoja, jos puutteellinen putoamissuojaus aiheuttaa välittömän hengen tai terveyden menettämisen vaaran. Opastavalla valvontaotteella pyrittiin lisäämään työnantajien ja työntekijöiden tietoisuutta korkealla tehtävän putoamisvaarallisen työn vaaroista.

Putoamisvaara korostuu rakennuksilla, mutta putoamisesta johtuvia työtapaturmia sattuu myös esimerkiksi kaupan alalla, kiinteistöhuol- lossa, teollisuudessa ja siivousalalla. Tästä syystä korkealla tehtävän putoamisvaarallisen työn valvontaa lisättiin muillakin kuin rakentami- sen toimialalla.

Valvontahavaintojen mukaan elementtiasennuk- seen liittyvät vakavat työtapaturmat ja läheltä piti -tilanteet ovat lisääntyneet huolestuttavasti viime vuosina. Tuotantoketju elementtitehtaalta työmaalle aina lopulliseen kiinnitykseen asti sisältää monta vaarallista työvaihetta. Lisäksi työmailla vallitseva kiire on haasteena työvaihei- den turvalliselle tekemiselle.

Shutterstock

Puutteellisella putoamissuojauksella voi olla erittäin vakavat seuraukset. Putoamisvaaroista muistutet- tiin vuoden aikana kahdessa viestintäkampanjassa.

Tärkeitä työturvallisuuden kehittämis- kohteita rakennuslalla:

- putoamissuojaus ja sen suunnitelmallinen toteuttaminen
- kulkuteiden turvallisuus
- telineiden turvallisuus
- henkilösuojainten käyttäminen
- koneiden ja laitteiden turvallinen käyttö
- pölyntorjunta
- järjestys ja siisteys
- henkilöstötilat
- perehdyttäminen ja työtapojen valvonta
- käyttöönotto- ja kunnossapitotarkastukset
- esihenkilötyön haitallinen psykososiaalinen kuormitus

Ilmiö: Pirstaloituva työelämä

Pirstaloituvan työelämän valvonnassa korostuvat uudet työnteon muodot sekä heikossa työmarkkina-asemassa olevien oikeuksien varmistaminen.

Kokonaisuuteen kuuluvat ulkomaisen työvoiman käytön valvonta, työsuhdevalvonta, tilaajavastuuvalvonta, ajo- ja lepoaikavalvonta sekä luonnontuotteiden keruun valvonta.

Lainsäädäntö ja työsuojeluviranomaisen toimivalta mahdollistavat tehokkaat käytännöt tilaajavastuulain ja ulkomaisen työvoiman käytön valvonnassa.

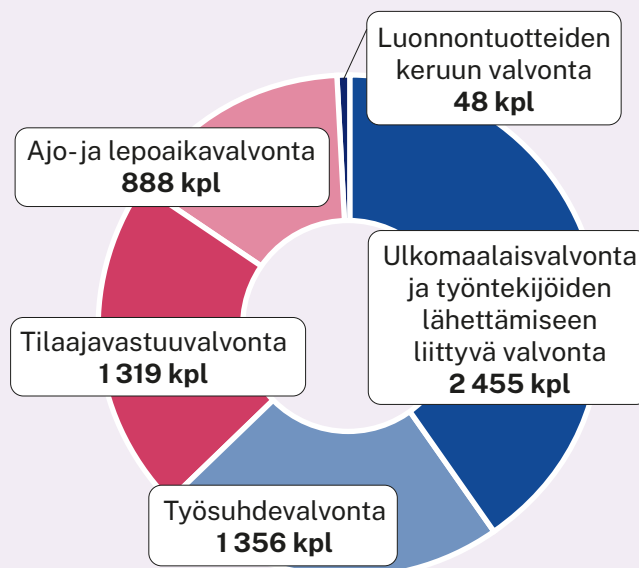
Valvontakenttä kuitenkin muuttuu koko ajan, ja siksi toimintatapoja on jatkuvasti kehitettävä esimerkiksi tehostamalla viranomaisyhteistyötä, parantamalla tiedonvaihtoa ja lisäämällä virkajan ulkopuolella tehtävää valvontaa.

Pirstaloituva työelämä -ilmiön tarkastukset

Ulkomaalaisvalvontaa ja työntekijöiden lähettämiseen liittyvää valvontaa kohdennettiin ulkomaalaisten työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehtojen valvontaan. Valvonnassa hyödynnettiin aktiivisesti muilta viranomaisilta saatavia tietoja sekä vihjeitä. Lähettämisen valvonnassa hyödynnettiin lisäksi lähettämislmoituksia.

Työsuhdevalvonnassa reilun työelämän pelisääntöjen valvontaa kohdistettiin aloille, joilla arvioitiin olevan puutteita työsuhdetta ja työaikaa koskevien asioiden hallinnassa. Valvonnassa nousivat esiin itsensätyöllistäjiin liittyvät oikeudelliset ongelmat. Työnteon vähimmäisehtojen valvonnassa kiinnitettiin erityistä huomiota työajan järjestelyihin. Tarkastuksilla nousivat usein esiin työajan enimmäismäärä ja vaihtelevaan työaikaan liittyvät kysymykset. Työuran alussa olevien työntekijöiden oikeuksien turvaamiseksi valvottiin laajasti kesätyöpaikkoja. Uusien työnteon muotojen valvontaa kohdennettiin myös henkilöstövuokraukseen niin työnantaja- kuin käyttäjäyrityksissä.

Tilaajavastuuvalvontaa suunnattiin vaikuttavuustavoitteiden mukaisesti riskiperusteisesti ja viranomaistietoa monipuolisesti valvonnan kohdentamisessa hyödyntäen.

Ajo- ja lepoaikavalvontaa suoritettiin kattavasti kuljetusalan erikokoisissa yrityksissä. Valvonnan tarkoituksena on turvata ammattiliikenteen työntekijöiden suojelu, liikenneturvallisuus sekä tasapuolinen kilpailu Euroopan unionin alueella.

Luonnontuotteiden keruun valvontaa tehtiin luonnontuotteiden kerääjien tukikohdissa eri puolilla Suomea. Valvonnalla tavoitettiin kattava määrä kerääjien tukikohdista sekä luonnontuotealan toimijoista. Valvontaa kehitettiin edellisen keruukauden havaintojen perusteella. Valvonta olikin oikea-aikaisempaa ja vaikuttavampaa kuin vuonna 2021, jolloin laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta tuli voimaan.

Viranomaistiedoista hyötyä tilaajavastuuvalvonnassa

Vuonna 2022 tehtiin 1 317 tilaajavastuutarkastusta. Tarkastuksilla valvottiin vuokratyön käyttöön tai alihankintaan liittyvän selvitysvelvollisuuden noudattamista noin 4 600 sopimus-kumppanin osalta. Valvontaa kohdistettiin perinteisen toimiala-ajattelun sijaan aiempaa enemmän riskiperusteisesti ja ilmiölähtöisesti.

Tilaajavastuuvalvonnassa hyödynnettiin laajasti muilta viranomaisilta tiedonsaantioikeuksilla saatuja tietoja sekä valvontakohteiden valinnassa että yksittäisissä valvontatapauksissa. Viranomaistiedot mahdollistivat valvonnan kohdentamisen entistä täsmällisemmin sellaisiin alihankintasopimuksiin ja vuokratun työvoiman käyttöä koskeviin sopimuksiin, joissa työn suorittavalla yrityksellä on puutteita lakisääteisten velvoitteidensa hoitamisessa.

Kuljetus-, rakennus-, siivous- ja teollisuusalan tilaajayrityksiin tehtiin seurantatarkastuksia. Niiden perusteella valtaosa tilaajista oli parantanut käytäntöjään aiemmin saatujen velvoitteiden jälkeen. Seurantatarkastukset olivat kuitenkin tarpeen, sillä tehdyistä muutoksista huolimatta vain kolmannes oli noudattanut selvitysvelvollisuuttaan oikein.

Lainvastaisen tilan havaitessaan työsuojeluviranomainen antaa toimintaohjeita ja voi määrätä tilaajalle laiminlyöntimaksun.

Kaikista tarkastetuista tilaajista vain noin joka neljäs noudatti tilaajan selvitysvelvollisuutta lain edellyttämällä tavalla. Rakennusalalla tilaajavastuulain velvoitteet tunnetaan paremmin kuin muilla toimialoilla. Silti erityisesti rakennusalan pitkissä alihankintaketjuissa oli edelleen puutteita lain vähimmäisvaatimusten noudattamisessa.

Tarkastuksilla annettiin yli 2 000 toimintaohjetta. Eniten toimintaohjeita tarkastusta kohden saivat ulkomaiset tilaajat. Myös rakennusalan yritystarkastuksilla sekä teollisuusyri-

Janne Varonen

Työsuojelutarkastajat tekivät kevään ja kesän 2022 aikana valvontaa metsätyökohteisiin. Metsäalan toimijoille järjestettiin huhtikuussa myös verkko-seminaari tilaajavastuun noudattamisesta ja ulkomaalaisen työvoiman käytöstä metsäalalla.

tyksiin ja kausityöhön kohdistuvilla tarkastuksilla annettiin paljon toimintaohjeita.

Viranomaistietojen hyödyllisyys näkyi jatko-toimenpiteisiin johtaneissa tarkastuksissa. Laiminlyöntimaksun määräämistä harkittiin 85 tapauksessa. Näistä lähes 70 prosenttia valikoitui tarkastuksen kohteeksi viranomaistietojen perusteella.

Laiminlyöntimaksua harkittiin useimmin ulkomaisten tilaajien kohdalla. Yleisin syy oli selvitysvelvollisuuden laiminlyönti.

Valvonnassa havaittiin myös, että ulkomaisten yksityisten elinkeinonharjoittajien määrä alihankintaketjuissa kasvoi edelleen. Valvonnan keinoin ei aina voida varmistaa, onko kyse todellisesta yrittäjätyöstä vai niin kutsutusta valeyrittäjätyydestä. Valeyrittäjäyys mahdollistaa työnantajavelvollisuuksien kiertämisen, eikä työtä tekevä henkilö tiedä aina itsekään olevansa yrittäjä. Pahimmillaan näissä tapauksissa voi olla kyse työperäisestä ihmiskaupasta.

Ulkomaalaisvalvonnalla kitketään työperäistä hyväksikäyttöä

Työsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa, että ulkomaalaisilla työntekijöillä on tarvittava työnteko-oikeus ja että työntekijöille maksetaan vähintään vähimmäispalkka ja palkan päälle kuuluvat lisät. Työperäistä hyväksikäyttöä pyritään ehkäisemään myös viestinnällä ja tiiviillä sidosryhmäyhteistyöllä.

Vuonna 2022 tehtiin vajaa 2 500 tarkastusta ulkomaalaista työvoimaa käyttäviin yrityksiin. Tarkastuksilla arvioitiin pääasiassa sitä, toteutuvatko ulkomaalaisten työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehdot ja ovatko työnantajat varmistuneet ulkomaalaisten työntekijöidensä työnteko-oikeudesta Suomessa.

Työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisessa havaittiin paljon puutteita erityisesti palkkauksen osalta. Useimmiten kyse oli siitä, että peruspalkka oli liian pieni tai erilaisia lisiä ei maksettu tai ne olivat liian pienet. Eniten puutteita oli rakennus- ja ravintola-aloilla. Myös työaika-asiakirjoissa oli paljon puutteita.

Työnteko-oikeutta koskevista tarkastuksista 15 prosentilla kohdattiin ulkomaalaisia työntekijöitä, joilla ei ollut oikeutta tehdä kyseistä työtä Suomessa. Rakennusalalla työnteko-oikeudettomia kohdattiin noin 20 prosentilla tarkastuksista.

Viranomaisyhteistyö tehosti valvontaa. Yhteistarkastuksia tehtiin noin 460. Lisäksi sadoilla tarkastuksilla hyödynnettiin muilta viranomaisilta saatuja tietoja.

Tarkastuksista vajaa 300 tehtiin yrityksiin, jotka lähettävät työntekijöitä Suomeen tai ovat lähettävien yritysten tilaajia Suomessa. Suurin osa tarkastuksista suuntautui rakentamisen ja teollisuuden aloille. Lähettävälle työnantajille annettiin eniten toimintaohjeita ilmoitusvelvollisuudessa havaituista puutteista. Paljon puutteita havaittiin myös palkkauksessa, työaikakirjanpidossa sekä työsuhteen ehdoissa.

Työsuojeluhallinto pyrki aktiivisesti edistämään sotapaenneiden ukrainalaisten sujuvaa ja turvallista sijoittumista suomalaiseen työelämään esimerkiksi ukrainankielisen Ulkomaalaisena työntekijänä Suomessa -oppaan avulla.

Tietystä laiminlyönneistä työsuojeluviranomainen voi määrätä lähettävälle yritykselle laiminlyöntimaksun. Eniten laiminlyöntimaksuja määrättiin ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönneistä.

Lähettävän yrityksen tulee tehdä työsuojeluviranomaiselle ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä Suomeen. Vuonna 2022 työsuojeluviranomainen vastaanotti yli 18 300 ilmoitusta 49 eri maasta. Kolme suurinta lähtömaata olivat Viro, Saksa ja Liettua.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue toimii lähetettyjen työntekijöiden yhteysviranomaisena Suomessa. Vuonna 2022 asiakkaille vastattiin 481 kertaa. EU:n tielikenteen liikkuvuuspaketti toi uusia velvollisuuksia lähetettyjen lakiin, mikä lisäsi kuljetusalan lähettämiseen liittyviä kysymyksiä.

Lakia luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta eli niin kutsuttua marjalakia valvottiin nyt toista vuotta. Käytännössä kaikilla kerääjien tukikohtiin tehdyillä tarkastuksilla havaittiin puutteita, ja annettujen velvoitteiden määrä oli huomattava.

Ajo- ja lepoaikavalvonnassa tehtiin tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet valvovat kuljetusalaa valtakunnallisesti osana EU:n jäsenmaiden yhteisvalvontaa. Suomessa kuljetusyritysten yritysvalvonnan hoitavat aluehallintovirastot ja tienvarsivalvonnan hoitavat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos. Valvonnan tulokset raportoidaan EU:lle. Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomukset ilmoitetaan herkästi poliisille esitutkintaa varten. Nämä laiminlyönnit johtavat lähes aina sekä työnantajalle että työntekijälle määrättävään sakkoon.

Ajo- ja lepoaikavalvontaa suoritettiin kattavasti kuljetusalan erikokoisissa yrityksissä. Suurin osa yrityksistä on kokoluokaltaan pieniä, enintään viiden työntekijän yrityksiä.

Vuonna 2022 tarkastettiin 888 tarkastuksella yhteensä 5 615 kuljettajan ajo- ja lepoaikatiedot. Tarkastettuja kuljettajatyöpäiviä kertyi yhteensä hieman yli 400 000. Valvonnassa löydettiin runsaasti puutteita. Tyypillisimmät puutteet liittyvät kuljettajan liian pitkiin ajoaikoihin tai liian lyhyisiin lepoaikoihin. Eniten puutteita oli ajon tauottamisessa. Kuljettajakorttia käytettiin edelleen virheellisesti. Työsuojeluviranomainen havaitsi tilanteita, joissa kuljettaja oli ajanut ilman asianmukaista kuljettajakorttia tai oli käyttänyt toisen kuljettajan korttia ajaessaan. Tyypillistä oli myös virheellisen aikaryhmävalitsimen käyttö eli esimerkiksi kuljettajan ajon lisäksi tekemä muu työ kirjautui levoksi.

Vuonna 2022 valvontaa kehitettiin ja laadittiin yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa kansallinen tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvontastrategia. Vastuu strategiatyöstä oli työsuojeluhallinnolla.

Ilmiö: Psykososiaalinen kuormitus työssä

Työn psykososiaalista kuormitusta esiintyy lähes kaikilla toimialoilla. Työhön liittyvät terveysongelmat ja työssä jaksamisen haasteet ovat usein yhteydessä työn haitalliseen psykososiaaliseen kuormitukseen.

Valvonnalla ja muulla vaikuttamistoiminnalla työnantaja ohjataan tunnistamaan, vähentämään, hallitsemaan ja ennaltaehkäisemään haitallista psykososiaalista kuormitusta työssä.

Työn psykososiaaliset kuormitustekijät -kysely on vakiinnuttanut paikkansa osana valvontaa. Vuonna 2022 kyselyä käytettiin yli tuhannella tarkastuksella, mikä on yli 40 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021.

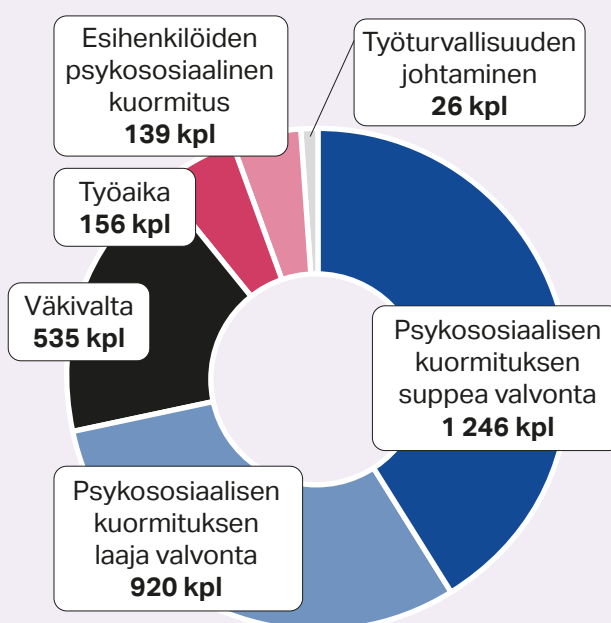
Psykososiaalinen kuormitus työssä -ilmiön tarkastukset

Psykososiaalisen kuormituksen suppeassa valvonnassa keskityttiin psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen ja niistä aiheutuvien vaarojen arviointiin. Eniten puutteita havaittiin työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa, työterveyshuollon järjestämisessä ja työterveyshuollon työpaikkaselvityksessä.

Laajan valvontaotteen tarkastuksilla kiinnitettiin lisäksi huomiota psykososiaalisten kuormitustekijöiden vähentämiseen. Eniten puutteita havaittiin psykososiaalisessa kuormituksessa, työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa sekä työterveyshuollon työpaikkaselvityksessä.

Väkivaltaa ja sen uhkaa käsitteleviä tarkastuksia suunnattiin muun muassa terveys- ja sosiaalipalveluihin sekä kaupan, majoitus- ja ravitsemusalan sekä koulutuksen toimialoille. Eniten puutteita havaittiin työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa, työterveyshuollon työpaikkaselvityksessä ja väkivallan uhan hallinnassa.

Työaikakuormituksen valvontaa kohdennettiin valtakunnallisesti vakuutuslalle, jonka osalta todettiin, että työaika-asiat oli järjestetty kohtuullisen hyvin. Eniten puutteita oli työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa sekä työterveyshuollon työpaikkaselvityksessä. Etelä-Suomen

alueellisessa valvonnassa työaikaan liittyviä puutteita havaittiin tukkukaupan alalla, seurakunnissa sekä palo- ja pelastuslaitoksissa.

Valvontaa kohdennettiin laajalla valvontaotteella myös esihenkilöiden psykososiaalisen kuormituksen tunnistamiseen ja hallintaan. Valvontaa suunnattiin julkishallintoon, rakentamiseen, teollisuuteen ja terveys- ja sosiaalipalveluihin. Eniten puutteita havaittiin psykososiaalisessa kuormituksessa, työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa ja työterveyshuollon työpaikkaselvityksessä. Huomionarvoista on, että kun verrataan kaikkia ilmiön tarkastuksia, esihenkilötyön psykososiaalisesta kuormituksesta annettiin paljon veloitteita.

Valvonnassa huomioidaan eri organisaatiotasot

Haitallinen työkuormitus liittyy paitsi työn sisältöön, järjestelyihin ja työyhteisön sosiaaliseen toimivuuteen myös entistä useammin vaarojen selvittämisen ja arvioinnin perusteella yksilöityihin tekijöihin. Psykososiaalisen kuormituksen valvontaa onkin kehitetty ottamaan entistä paremmin huomioon eri organisaatiotasot (johto, esihenkilöt, työntekijät) sekä työssä todetut erilaiset kuormitustekijät, kuten väkivalta ja työaikakuormitus. Tarkastuksia on myös suunnattu aiempaa useammalle alalle, kuten rakentamiseen ja teollisuuteen.

Työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden ennaltaehkäisy haastaa työelämän muutostilanteissa eri toimialoilla ja tehtävissä.

Väkivaltaa ja sen uhkaa ilmenee kaikilla aloilla

Väkivaltaa ja sen uhkaa valvottiin lähes 550 tarkastuksella. Valvontahavaintojen mukaan työssä kohdattu väkivalta ja sen uhka on lisääntynyt ja sen muodot ovat moninaistuneet ja raaistuneet. Väkivaltaa ja sen uhkaa ilmenee kaikilla aloilla.

Väkivalta ja sen uhka on yksi työn haitallista psykososiaalista kuormitusta aiheuttava tekijä. Työnantajan pitää tunnistaa ja arvioida työhön liittyvä väkivalta ja sen uhka. Väkivaltaa tulee hallita, vaikka sen aiheuttajia ei voida aina kokonaan poistaa. Keskiössä ovat väkivallan uhkaan varautuminen ja sen ennaltaehkäisy. Tehtyjä toimia pitää seurata ja arvioida.

Valvonnan tueksi järjestettiin joulukuussa 2022 *Työnantajan vastuu työväkivallan hallinnassa* -verkkoseminaari. Aihe herätti paljon kiinnostusta ja verkkoseminaarin yleisökysymyksistä tehtiin oma jakso *Työsuojelua puhekielellä* -podcastiin.

Työsuojelua puhekielellä -podcast

Jakso 9

Työnantajan vastuu työväkivallan hallinnassa: yleisökysymykset

Työsuojelu.fi
Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu

Työnantajan vastuu työväkivallan hallinnassa -verkkoseminaarin yleisökysymyksistä tehtiin oma jakso Työsuojelua puhekielellä -podcastiin. Tarkastaja Anne Myyryläinen ja juristi Anna Tiainen keskustelivat yleisön esiin nostamista aiheista.

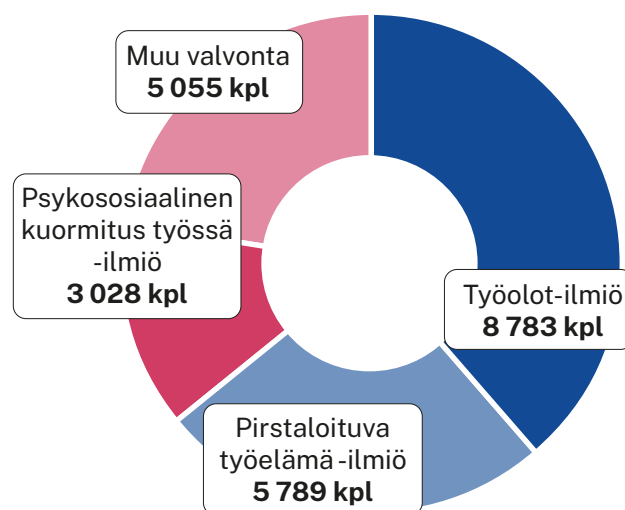

Miika Rautiainen

Muu valvonta

Asiakkaiden yhteydenottojen perusteella tehtävät työsuojelutarkastukset rajautuvat ilmiöpohjaisen valvonnan ulkopuolelle. Työsuojeluviranomainen teki asiakasyhteydenottojen perusteella tapaturmien ja ammattitautien tutkiminta, työhyvinvointiin liittyvää valvontaa sekä muuta asiakasaloitteista valvontaa.

Lisäksi ilmiöpohjaisen valvonnan ulkopuolella tehtiin yhdenvertaisuuslain valvontaa, koneiden ja henkilösuojainten markkinavalvontaa, merenkulun valvontaa sekä vastuualuekohtaisia alueellisen valvontakentän erityispiirteistä johtuvia valvontahankkeita.

Syrjinnän ja yhdenvertaisuuden valvonnalle tarvetta

Työsuojeluviranomainen valvoo yhdenvertaisuuslaissa säädettyä syrjinnän kieltoa työelämässä ja työnantajan velvollisuutta edistää yhdenvertaisuutta. Valvontaa tehdään sekä asiakasyhteydenottojen perusteella että viranomaisaloitteisesti työpaikkatarkastuksilla.

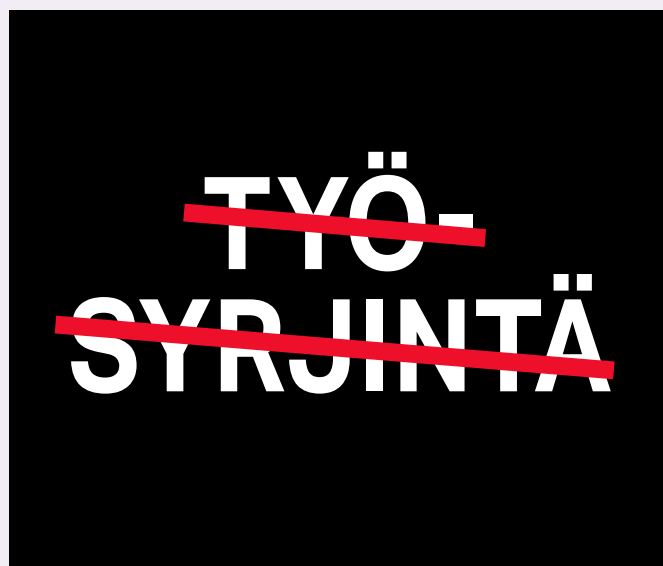
Osa työelämän syrjinnästä jää piiloon, koska eri vähemmistöryhmillä voi olla korkea kynnys ottaa yhteyttä viranomaiseen ja ilmoittaa kokemastaan syrjinnästä.

Viranomaiselle tulee varsin vähän yhteydenottoja liittyen vammaisten henkilöiden syrjintään tai seksuaalisen suuntautumisen vuoksi koettuun syrjintään, joten näihin syrjintäperusteisiin liittyviä tarkastuksia on myös tehty vähän.

Työsuojeluviranomainen sai vuoden 2022 aikana noin 540 työsyRJintään liittyvää asiakasyhteydenottoa. Yleensä yhteydenottaja kysyi neuvoja tai halusi keskustella siitä, onko hänen tapauksessaan kyse syrjinnästä. Syrjintää kokeva sai työsuojeluviranomaisen puhelinneuvonnasta ohjausta ja neuvontaa asian käsittelyyn työnantajan kanssa, muuta ohjausta asiaansa sekä ohjeita mahdollisen valvontapyynnön tekemiseen.

Vuonna 2022 työsuojeluviranomainen käsitteli 220 valvontapyyntöä, joissa pyydettiin selvittämään syrjintäepäilyä. Työpaikoille tehtiin 129 tällaiseen syrjintäepäilyyn liittyvää tarkastusta. 36 tarkastuksessa katsottiin, että työnantaja oli toiminut syrjinnän kiellon vastaisesti. Eniten velvoitteita annettiin terveydentilan, alkuperän ja kansalaisuuden sekä muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Ulkomaisen työvoiman käyttöön liittyen syrjinnän kieltoa valvottiin yli 900 tarkastuksella. Ulkomaisen työvoiman valvonnassa tarkastaja arvioi, onko työnantaja syrjinyt työntekijöitä pal-

kanmaksussa tai muissa työsuhteen vähimmäisehdoissa alkuperän, kansalaisuuden tai kielen perusteella.

Työsuojeluviranomainen seuraa oma-aloitteisesti työpaikkailmoittelua ja puuttuu havaitsemaansa syrjivään työpaikkailmoitteluun.

Vuonna 2022 työsuojeluviranomainen teki 18 tarkastusta syrjivästä työpaikkailmoittelusta.

Työsuojeluviranomainen valvoo yhdenvertaisuuden edistämiselvoitteen noudattamista työelämässä. Työnantajan velvollisuutta edistää yhdenvertaisuutta työpaikalla valvottiin 108 tarkastuksella, ja niistä yli 80 prosentissa havaittiin epäkohtia.

Syrjinnän valvonnan yhteydessä työsuojeluviranomainen valvoo myös muilta osin työelämän lainsäädännön noudattamista ja puuttuu esille tuleviin muihin työlainsäädännön epäkohtiin. Syrjintäepäilyn perusteella tehdyissä tarkastuksissa havaittiin työnantajien toiminnassa useita puutteita, joista annettiin työnantajille velvoitteita. Vuonna 2022 syrjintäasian yhteydessä muista työlainsäädännön epäkohdista annettiin yhteensä 31 velvoitetta.

Lähes 2 400 häirintään ja työssä kuormittumiseen liittyvää yhteydenottoa

Työsuojeluviranomainen sai vuoden 2022 aikana lähes 2 400 häirintään ja työssä kuormittumiseen liittyvää yhteydenottoa. Yhteydenottojen määrä on viime vuosina pysynyt samalla tasolla. Työssä kuormittumiseen liittyvien yhteydenottojen osuus on kuitenkin kasvanut.

Häirintään liittyen noin 170 tapauksessa työntekijä teki kirjallisen valvontapyynnön, jonka perusteella tarkastaja arvioi, voiko asiassa ryhtyä valvontatoimenpiteisiin. Kuormittumiseen liittyviä valvontapyyntöjä tehtiin noin 70. Useammassa tapauksessa oli kyse sekä häirinnästä että kuormittumisesta.

Häirintään liittyvien valvontapyyntöjen perusteella tehtiin 59 tarkastusta. Tarkastuksissa valvottiin erityisesti sitä, oliko työnantaja ryhtynyt toimenpiteisiin häirinnän lopettamiseksi saatuaan tiedon työntekijän kokemasta terveyttä vaarantavasta häirinnästä. Vajaassa puolessa

tarkastuksista havaittiin, ettei työnantaja ollut noudattanut työturvallisuuslaissa asetettuja velvollisuuksiaan.

Kuormittumiseen liittyvien valvontapyyntöjen perusteella tehtiin 30 tarkastusta. Tarkastuksissa valvottiin erityisesti sitä, oliko työnantaja noudattanut työturvallisuuslaissa säädettyä velvollisuuttaan ryhtyä toimiin työn kuormitustekijöiden selvittämiseksi sekä vaaran välttämiseksi ja vähentämiseksi saatuaan tiedon työntekijän terveyttä vaarantavasta kuormittumisesta työssä. Noin puolessa tehdyistä tarkastuksista havaittiin, ettei työnantaja ollut noudattanut lainsäädännössä asetettuja velvollisuuksiaan.

Työsuojeluviranomainen valvoo myös viranomaisaloitteisesti työpaikkatarkastusten yhteydessä, noudattaako työnantaja häirintään ja työn psykososiaalisen kuormituksen hallintaan liittyviä velvollisuuksiaan.

Tällöin ei käsitellä yksittäisen työntekijän asiaa, vaan keskitytään koko työyhteisön toimintaan.

Työssä käytettäviä välineitä tarkastetaan markkina- valvonnan keinoin

Työsuojeluviranomaiset valvovat työkäyttöön tarkoitettuja koneita, laitteita ja henkilösuojaimia. Valvonta kohdistuu yleensä valmistajaan, maahantuojaan tai myyjään. Valvonnan tavoitteena on varmistaa työssä käytettävien välineiden turvallisuus.

Työsuojelun vastuualue selvittää tuotteiden vaatimustenmukaisuutta niin pitkälle kuin mahdollista. Tarvittaessa asia siirretään sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osaston käsiteltäväksi, joka tekee päätökset teknisten laitteiden markkinoilta poistamisesta tai markkinoille luovuttamisen rajoittamisesta.

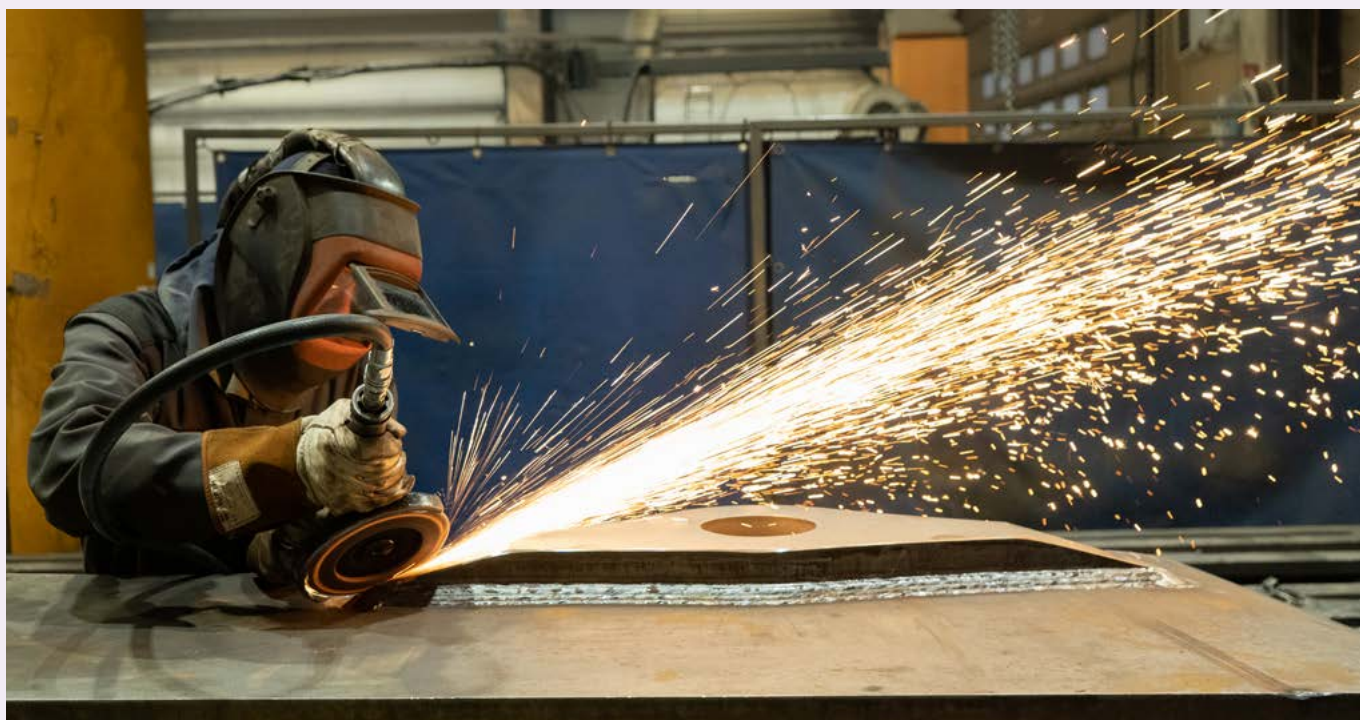
Vuonna 2022 työsuojelun vastuualueet tekivät noin 330 markkina-
valvontatarkastusta, jotka koskivat henkilösuojaimia ja koneita.

Henkilösuojainten markkina-
valvonta kohdistui niin sanottuihin perussuojaimiin. Tarkastetuissa henkilösuojaimissa oli jonkin verran

puutteita. Määrällisesti eniten puutteita oli hitsausmaskeissa. Lisäksi tarkastettiin edelleen koronavirukselta suojaavia henkilösuojaimia.

Työssä käytettävien koneiden valvontaa kohdennettiin rakennuskoneisiin ja alamäkipyöräilyyn tarkoitettuihin hiihtohisseihin. Rakennuskoneiden valvonnassa tarkastettiin nostolaitteita ja henkilönostimia. Lisäksi valvontaa kohdistettiin kotimaisiin koneiden valmistajiin ja pilotoitiin koneiden riskiperusteista nettivalvontaa. Pilotin tavoitteena oli etsiä koneita myyviä yrityksiä internetistä ja jos yritys markkinoi merkittäviä riskejä aiheuttavia koneita, valvoa, että koneet olivat vaatimustenmukaisia ja turvallisia.

Työsuojelun vastuualueilta sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäväksi siirtyi 15 tapausta. Yksi tapaus voi sisältää useampia tuotteita. Vastuualueilta siirtyvien tapausten lisäksi ministeriöön tulee käsiteltäväksi markkina-
valvontatapauksia myös muilta tahoilta. Ministeriö sai vuoden aikana päätökseen yhteensä 27 tapausta, joista 16 tapauksessa kiellettiin tuotteiden luovuttaminen markkinoille tai käyttöön. Osa päätöksistä koski useita tuotteita. Kaikki kieltopäätökset koskivat henkilösuojaimia.

Miika Rautainen

Toimivallan käyttö

Työsuojeluviranomainen valvoo työsuojelusäädösten noudattamista. Tärkeimmät työsuojelua koskevat lait ovat työturvallisuuslaki, työsuojelulaki, työaikalaki, työterveyshuoltolaki sekä laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta. Kaikkiaan työsuojeluviranomainen valvoo yli sadan säädöksen noudattamista.

Valvonnan keinot vaihtelevat motivoinnista ja neuvonnasta pakkokeinojen käyttöön. Toimintaohjeen työsuojelutarkastaja voi antaa kaikista työsuojeluviranomaisen valvottavaksi kuuluvista asioista. Kehotus ja sitä mahdollisesti seuraava velvoittava päätös sen sijaan voidaan antaa vain tietyissä, laissa säädetyissä asioissa. Vuonna 2022 työsuojelutarkastajat antoivat yli 42 000 toimintaohjetta tarkastetuille työpaikoille. Kehotuksia työsuojelutarkastajat antoivat noin 6 200.

Työsuojeluviranomainen voi velvoittaa työnantajaa ja muita asianosaisia poistamaan säännösten vastaisen olotilan. Tällöin työpaikalle annetaan velvoittava päätös ja sen toteuttamiseksi asetetaan määräaika. Näitä annettiin kertomusvuonna 179.

Työsuojeluviranomainen voi tehdä myös päätöksen, jolla kielletään vaaraa aiheuttavan koneen, työvälteen tai muun teknisen laitteen tai työmenetelmän käyttäminen tai työnteon jatkaminen, jos näistä aiheutuu hengen tai terveyden menettämisen vaara. Tällöin on kyseessä käyttökielto. Käyttökieltoja annettiin kertomusvuonna 39.

Tilaajavastuulain valvonnassa tehtiin 62 laiminlyöntimaksupäätöstä. Lähetettyihin työntekijöihin liittyviä laiminlyöntimaksupäätöksiä tehtiin 34.

Vuonna 2022 työsuojeluviranomaiset tekivät yhteensä 489 tutkintapyyntöä poliisille. Lausunnot ja syyttäjäviranomaisille annettiin 527. Lausunnoista 410 koski työturvallisuusrikosta tai -rikkomusta.

Luvat ja ilmoitukset

Lainsäädäntö rajoittaa tiettyjen töiden tekemistä tai teettämistä. Jotkut työt edellyttävät työsuojeluviranomaisen valtuutusta tai poikkeuslupaa.

Tietyistä töistä on tehtävä ilmoitus työsuojeluviranomaiselle. Vuonna 2022 tehtiin poikkeuksellisen paljon hätätyöilmoituksia, joiden perusteena oli työtaistelu (31 kpl). Koska aiempaa tulkintaa ei ollut, työsuojeluviranomainen pyysi työneuvostolta lausuntoa, voiko lakko olla hätätyön peruste. Työneuvoston mukaan ennalta ilmoitettu tai muutoin työnantajan tiedossa oleva lakko tai muu työtaistelu ei voi sellaisenaan olla peruste hätätyöhön. Tulkinnassa voidaan kuitenkin ottaa huomioon esimerkiksi poikkeuksellisen suuret sairaus- tai muut poissaolot.

Työsuojeluviranomaisen käsittelemät luvat

Nuoriin työntekijöihin liittyvä poikkeuslupa	333
Panostajan pätevyyskirja	309
Poikkeuslupa nosturin kuljettajan pätevyydestä	215
Työaikalakiin liittyvä poikkeuslupa	101
Asbestipurkutylö lupa	76
Rakennustyötä tekevän sukeltajan pätevyys	3

Työsuojeluviranomaiselle tehdyt ilmoitukset

Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä	18 337
Asbestityön ennakoilmoitus	10 339
Rakennustyön ennakoilmoitus	5 812
Ilmoitus nuorten työntekijöiden käyttämisestä vaaralliseen työhön	3 498
Ammattitauti-ilmoitus	2 148
Ilmoitus vakavasta työtapaturmasta	1 405
Hätätyöilmoitus	60
Ennakoilmoitus luonnontuotteiden kerääjien tukikohdasta	48

Työsuojeluvalvonnan keinot kehittyvät

Muuttuva työelämä ja uudet ilmiöt haastavat työsuojeluvalvontaa uudistumaan jatkuvasti. Työsuojeluvalvontaa suunnitellaan ja toteutetaan niin, että toiminta on mahdollisimman vaikuttavaa sekä asiakkaiden että yhteiskunnan kannalta. Vuonna 2022 kuluvalle nelivuotiskaudelle suunnitellut kehittämistoimet olivat täydessä vauhdissa ja lupaavia tuloksia saatiin. Myös toiminnan merkityksen ja tuloksellisuuden eli vaikuttavuuden arviointi eteni.

Tiedonlouhinnan tavoitteena on kehittää käytävissä olevan tiedon hyödyntämistä sekä tunnistaa ja hyödyntää uusia tietolähteitä. Eri tahojen tuottamaa tietoa yhdistämällä voidaan muodostaa tarkempi käsitys valvontakohteista. Tämä mahdollistaa sen, että valvontaa voidaan kohdentaa riskiperusteisesti ja tehokkaasti. Vuoden aikana testattiin tietoaineistojen avulla kohdennettua valvontaa.

Digitalisaation kehitys ja käytävissä olevan tiedon määrän kasvu mahdollistavat valvonnan ja palveluiden kehittämisen.

Työsuojelun asiointipalvelun pilotointi saatiin loppuun vuonna 2022 ja palvelun jatkokehitys hyväksyttiin. Työnantaja voi toimittaa asiointipalvelun kautta selvityksen työsuojelutarkastajan antamaan veloitteeseen ja seurata, miten asian käsittely etenee. Työnantaja voi tehdä palvelussa myös työympäristön turvallisuuden arvioinnin yhteistyössä työntekijöidensä kanssa. Työntekijä voi puolestaan tehdä asiointipalvelun kautta työtodistusasian valvontapyyntönsä ja seurata sen käsittelyn etenemistä.

Työsuojelun asiointipalvelun pilotointi päättyi, ja palvelun jatkokehitys hyväksyttiin. Valtaosa vuoden aikana tulleista työtodistusasian valvontapyyntöistä tuli asiointipalvelun kautta.

Työsuojeluviranomainen neuvoa ja ohjaa

Neuvonta ja ohjaus ovat merkittävä osa työsuojeluviranomaisen toimintaa. Tavoitteena on tukea ja edistää työpaikkojen omaehtoista työsuojelutyötä.

Kaksi merkittävintä neuvonta- ja ohjauskanavaa ovat verkkopalvelu Tyosuojelu.fi ja valtakunnallinen puhelinneuvonta.

Verkkopalvelu Tyosuojelu.fi

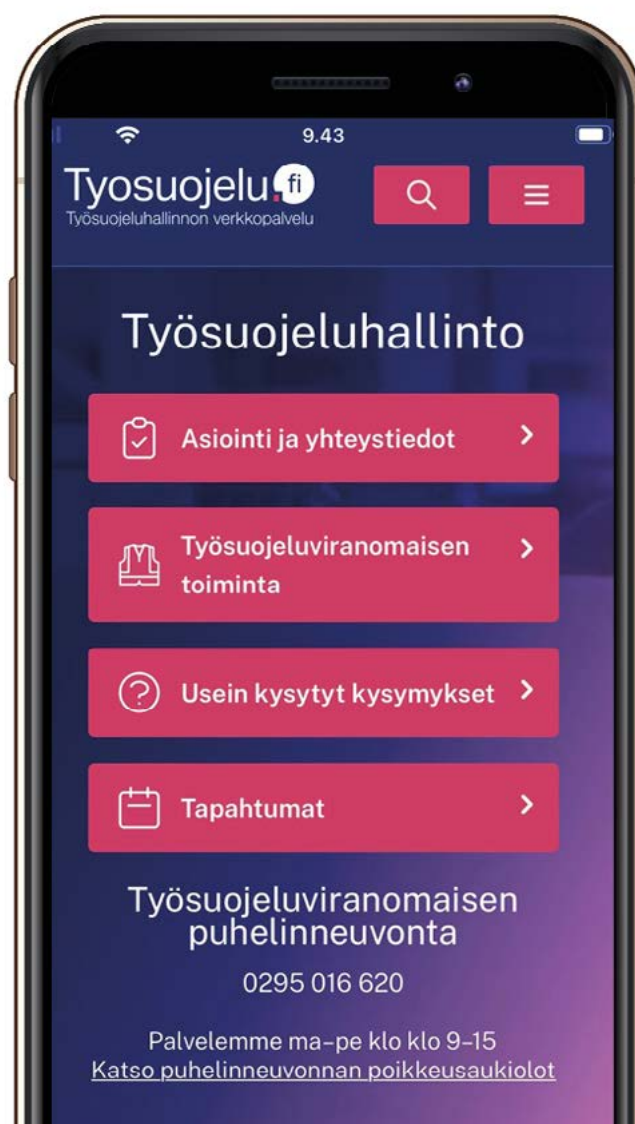
Työsuojeluhallinnon Tyosuojelu.fi-verkkopalvelulla oli vuonna 2022 noin 1,42 miljoonaa käyttäjää ja 5,8 miljoonaa sivun katselua. Suosituimmat sivut käsittelivät aiempien vuosien tapaan työsuhteasioita, kuten vuosilomaa ja opintovapaata.

Verkkopalvelun ruotsin- ja englanninkielisten versioiden käyttäjämäärät kasvoivat. Englanninkielisten sivujen katselumäärät olivat vuonna 2022 yli seitsemän prosenttia katselujen kokonaismäärästä. Suosituimpia olivat lähetettyihin työntekijöihin liittyvät sivut.

Tyosuojelu.fi:n käyttö mobiililaitteilla on koko ajan lisääntynyt, ja vuonna 2022 Tyosuojelu.fi:tä käytettiin ensimmäistä kertaa jopa hieman enemmän mobiililaitteilla kuin tietokoneilla.

Tyosuojelu.fi uudistui syksyllä 2022. Uudistuksessa päivitettiin sivuston ulkoasua ja parannettiin asiointia ja yhteystietojen löydettävyyttä. Verkkopalvelun perusrakenne ja sisällöt pysyivät kuitenkin ennallaan.

Uudistuksessa parannettiin Tyosuojelu.fi:n mobiilikäyttöä niin, että käytetyimmät asiat nousevat esille paremmin kuin aiemmin.

Tyosuojelu.fi top 5 vuonna 2022

1. Etusivu	243 766
2. Vuosiloma	153 872
3. Opintovapaa	113 264
4. Lisä- ja ylityöt	90 652
5. Irtisanomisajat	89 509

sivun katselua

Puhelinneuvonta

Puhelinneuvonnassa päivystävät asiantuntijat ovat työsuojelutarkastajia, jotka ohjaavat ja neuvovat soittajia. Tarvittaessa neuvonnassa vastaanotetaan myös työturvallisuuteen liittyviä valvontapyyntöjä.

Puhelinneuvonta palvelee aihepiirien mukaan jaetuilla neljällä palvelulinjalla:

- työsuhdeasiat
- yleiset työympäristöasiat
- rakennusalan työympäristöasiat
- epäasialliseen kohteluun, häirintään, syrjintään ja psykososiaaliseen kuormittumiseen keskittyvät työhyvinvointiasiat.

Puhelinneuvontaan tulleet puhelut vuonna 2022

Työsuhde	11 301
Työympäristö	3 311
Rakennusala	1 643
Työhyvinvointi	2 613
Yhteensä	18 868

Vuoden 2022 aikana puhelinneuvontaan tuli lähes 19 000 soittoa. Puheluihin pystyttiin vastaamaan 88,3-prosenttisesti.

Eniten soittajia askarruttivat työsuhdeasiat, joita koski noin 60 prosenttia puheluisista.

Monikanavainen viestintä on tärkeä osa valvontaa

Työsuojeluviranomaiset viestivät valvomiensa lakien tulkinnoista, valvontahavainnoista, havaituista kehitystrendeistä sekä omasta toiminnastaan. Viestintämme tehtävänä on tukea työpaikkojen itseohjautuvuutta työsuojeluasioissa ja sitä kautta edesauttaa työpaikkojen työsuojelutyötä.

Viestinnän peruskivi on työsuojeluhallinnon verkkopalvelu Tyosuojelu.fi. Lisäksi viestimme monikanavaisesti hyödyntäen kuhunkin tarkoitukseen ja kutakin kohderyhmää ajatellen tarkoituksenmukaisia viestintäkanavia. Teemme myös mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Vuonna 2022 työsuojelun viestinnässä otettiin käyttöön useita uusia, monikanavaisuutta hyödyntäviä konsepteja. Monikanavaisissa viestintäkampanjoissa yhdistyvät laajimmillaan mediatiedotteet, someviestit, videot ja blogit. Kampanjoiden tavoitteena oli kertoa tiiviisti ja ymmärrettävästi valvonnan keskeisistä havainnoista.

Suurelle yleisölle suunnatun viestinnän lisäksi kohdensimme valvontaan liittyvää viestintää juuri niiden alojen yrityksille, joita asia koskettaa. Vuoden aikana tavoitimme suoraviesteillä yhteensä yli 13 000 työpaikkaa.

Työsuojeluhallinto järjesti vuonna 2022 kymmenen verkkoseminaaria. Verkkoseminaarien aiheina olivat muun muassa työaika, telakoiden veronumerot, psykososiaalinen kuormitus ja työväkivalta. Yli 5 500 seurasi lähetyksiä suorana ja niiden tallenteet keräsivät vuoden loppuun mennessä yli 4 000 katselukertaa. Verkkoseminarit saivat kiittävää palautetta.

Syksystä 2022 lähtien verkkoseminareihin alettiin yhdistää podcasteja niin, että verkkoseminarin jälkeen julkaistavassa podcastissa käsitellään verkkoseminareissa vastaamatta jääneitä tai tarkennusta vaativia yleisökysymyksiä.

Lainsäädäntö

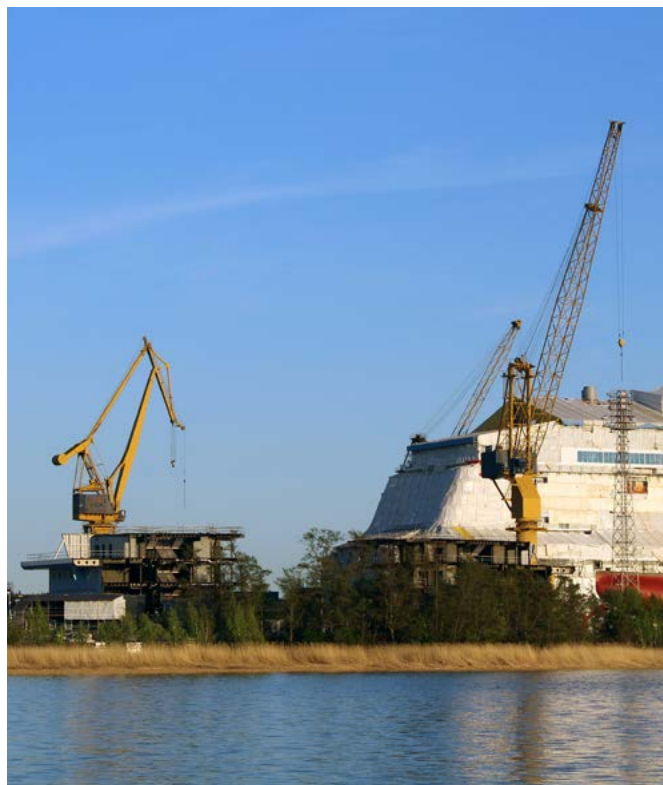
Työsuojelua koskevaan lainsäädäntöön kuuluu työympäristön fyysistä ja henkistä turvallisuutta koskevat säännökset sekä työaikaa ja muita työsuhteen ehtoja sekä työelämän yhdenvertaisuutta koskevat säännökset. Olennaisena osana työsuojelulainsäädäntöä ovat myös koneiden, laitteiden ja kemikaalien sekä muiden työssä käytettävien tuotteiden turvallisuuteen liittyvät säännökset.

Sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osasto valmistelee ja kehittää työympäristön fyysiseen ja henkiseen turvallisuuteen liittyvää lainsäädäntöä (listaus vuonna 2022 valmistuneista säädöksistä sivun alaosassa).

Työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla on työsuhdetta koskevan lainsäädännön valmistelu.

Kansallista ja EU-lähtöistä työsuojelulainsäädäntöä valmistellaan kolmikantaisesti työturvallisuussäännöksiä valmisteleavassa neuvottelukunnassa (TTN). Neuvottelukunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä.

Suomi osallistuu myös työsuojelua koskevan EU-lainsäädännön ja strategioiden valmisteluun Euroopan komission yhteydessä toimivassa komiteassa.

Marja Tereska

Veronumeron käyttö laajeni rakennustyömailta telakoille heinäkuussa 2022, kun laki veronumerosta ja veronumerorekisteristä tuli voimaan. Työsuojeluviranomainen valvoo lain noudattamista työpaikkatarkastuksilla. Rakennusalalla veronumero on ollut pakollinen vuodesta 2012.

Vuonna 2022 valmistuneet työympäristön turvallisuuteen liittyvät säädökset:

- **Tasavallan presidentin asetus työympäristötyön erityisansiomitalista 485/2022:** Työympäristötyön erityisansiomitali voidaan myöntää erityisen ansiokkaasta ja pitkäaikaisesta työskentelystä työympäristön kehittämiseksi. Asetus kumoaa aiemman asetuksen työympäristötyön erityisansio- ja ansiomitalista (106/1997). Asetus tuli voimaan 1.9.2022.
- **Laki työturvallisuuslain 40 a §:n muuttamisesta 614/2022:** Työsuojeluviranomaisella, työterveyshuollolla, hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän tartuntataudeista vastaavalla lääkäriellä sekä työsuojeluhenkilöstöllä on oikeus saada nähtäväkseen luettelo biologisille tekijöille altistuneista työntekijöistä. Laki tuli voimaan 1.1.2023.

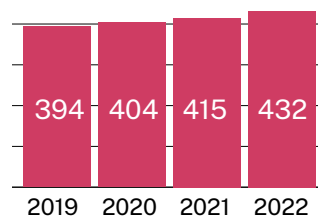
Voimavarat

Vuonna 2022 työsuojelun vastuualueilla työskenteli 449 henkilöä. Henkilömäärän nousua edellisvuodesta selittää se, että lisämäärärahan turvin rekrytoidut ulkomaalaistarkastajat aloittivat viroissaan. Tämä auttoi reagoimaan aiempaa paremmin ulkomaalaisvalvonnan saamiin vihjeisiin sekä osallistumaan viranomaisyhteistyötarkastuksiin.

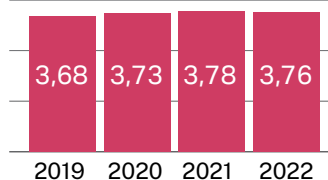
Voimavaroja käytettiin tarvittaessa joustavasti vastuualueiden kesken esimerkiksi merenkulun valvonnassa, puhelinneuvonnan päivystysvuoroissa sekä laajojen tietopyyntöjen ja lausuntojen yhteydessä.

Vastuualueet laativat strategisen henkilöstösuunnitelman, jossa tunnistettiin kriittiset tehtävät ja tarvittava osaaminen. Henkilöstön osaamista kehitettiin suunnitelmallisesti valtakunnallisilla koulutuksilla. Osaamiskartoitustyö jatkui eri henkilöstöryhmien osaamisprofiilien ja -tasojen laatimisella.

Henkilötyövuodet

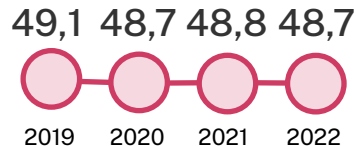

Työtyytyväisyys

Asteikko 1-5:
1 = erittäin tyytymätön
5 = erittäin tyytyväinen

Keski-ikä

Förutom bristen ser inspektören god praxis och utveckling.

Kuvakaappaus videosta Vad gör en arbetarskyddsinspektör?

Rekrytointi kaksikielisiin virkoihin on ollut viime vuosina haastavaa. Vuonna 2022 tehtiin ruotsinkielinen video rakennusalan työsuojelutarkastajan työstä.

Moniviranomaisyhteistyö ja kansainvälisyys

Työsuojeluviranomainen tekee aktiivista yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Yhteistyökumppaneita on laaja joukko, kuten Verohallinto, poliisi, Rajavartiolaitos, Maahanmuuttovirasto Migri, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Kela, kuntien rakennusviranomaiset, elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä aluehallintovirastojen muut vastualueet.

Kullakin viranomaistaholla on lainsäädännöllä määritelty toimivaltuutensa ja toimintakäytäntönsä, mutta vaikuttavaan toimintaan tarvitaan laaja-alaista yhteistyötä.

Nopea reagointi vastaantuleviin yhteisiin haasteisiin edellyttää toimivia yhteistyöverkostoja ja toimintatapoja. Käytännön toimintaan kuuluu tie-

tojenvaihtoa, yhteistä viestintää sekä esimerkiksi valvonnan kohdentamista yhteisillä analyyseillä valikoituneisiin kohteisiin.

Kansallisella pimeän työn torjunnan verkostolla on tärkeä rooli moniviranomaisyhteistyön kehittämisessä. Työvoiman hyväksikäytön ehkäisemisen ja torjumisen strategiaa valmisteltiin monen viranomaisen yhteistyöllä. Uusien toimintamallien kehittäminen moniviranomaisyhteistyöhön on osa Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntastrategian toimenpideohjelmaa.

Vuonna 2022 kehitettiin viranomaisten välistä tiedonvaihtoa, koottiin alueellisia yhteistyöfoorumia ja tehtiin valtakunnallisesti riskiperusteista valvontaa eri viranomaisten kanssa.

Janne Varonen

Työsuojelutarkastaja viranomaisyhteistarkastuksella huhtikuussa 2022. Tarkastuksilla valvottiin ulkomaisen työvoiman käyttöä ja satamaympäristön työturvallisuutta. Valvonta toteutettiin yhdessä Rajavartiolaitoksen Suomenlahden merivartioston kanssa.

Kansainvälinen yhteistyö

Aktiivinen yhteistyö EU-jäsenmaiden välillä on arkipäiväistymässä erilaisten verkostojen, verkostotyökalujen ja työalustojen avulla.

Kansainvälinen moniviranomaisyhteistyö ehkäisee osaltaan työvoiman hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa. Vuonna 2022 Suomi osallistui kahteen kansainväliseen valvontaviikkoon osana työperäisen hyväksikäytön torjuntaa. Tarkastukset kohdistuivat siivousalaan ja maatalouteen.

Valvontatehtävien lisäksi kansainvälistä yhteistyötä tehdään EU-maiden välillä erilaisissa kehittämistehtävissä, kampanjoissa ja lainsäädännön valmistelussa.

Euroopan työviranomaisen ELA koordinoi ja analysoi muun muassa työntekijöiden liikkuvuuteen liittyviä asioita, EU-tason yhteisiä ja samanaikaisia tarkastuksia sekä toimii sovittelijana EU-maiden välisissä riita-asioissa.

Vuonna 2022 monet Suomen työsuojeluhallinnon edustajat osallistuivat erilaisiin ELAn järjestämiin seminaareihin ja koulutuksiin. Syksyllä 2022 järjestettiin Helsingissä ELAn kanssa kansallinen seminaari, jonka aiheena oli työvoiman liikkuvuus ja moniviranomaisyhteistyö.

Kansallinen pimeän työn torjunnan verkosto toimii kiinteässä yhteistyössä ELAn UDW-foorumin (European Platform tackling undeclared work) kanssa. UDW-foorumin, Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä oli vuonna 2022 aktiivista yhteistyötä pimeän työn torjunnassa.

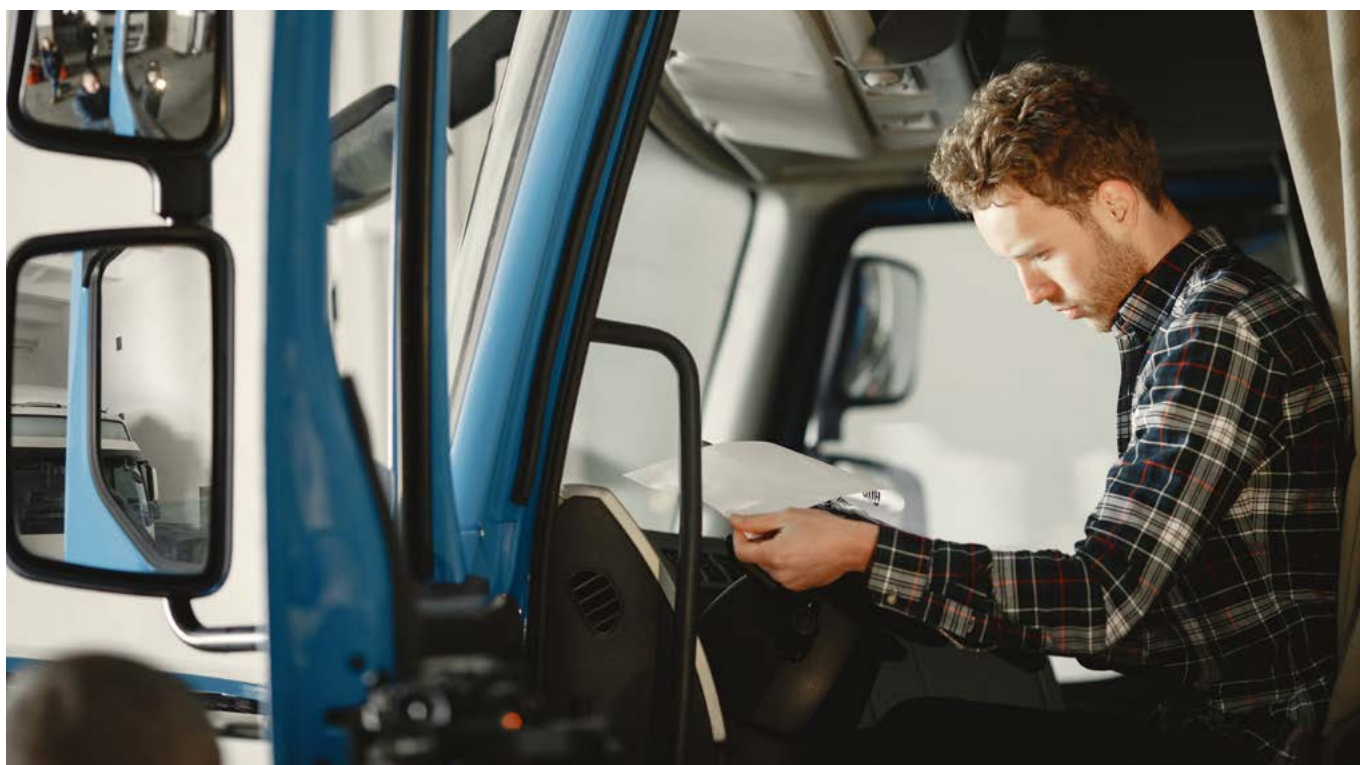
Eurooppalaista yhteistyötä tehdään muun muassa Euroopan työviranomaisen ELAn ja poliisivirasto Europolin kanssa. Vuonna 2022 erityisen huomion kohteina olivat rakennusala, kuljetusala, kausityö, alustatalous ja valeyrittäisyys.

Karel Deröder

Ulkomaalaistarkastajat Veera Lehtinen (vas.) ja Sari Suorsa (oik.) tutustuivat ELAn tukemana monialaisen rikosten torjunnan EMPACT-tarkastuksiin Mechelenissä Belgiassa syyskuussa 2022. Tarkastukset kohdistuivat maatalouteen.

Euroopan kemikaalivirasto ECHA ohjaa EU-tason kemikaalilainsäädännön valvontaa (REACH-asetus). Suomessa kemikaalivalvontaa koordinoi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes. Työsuojeluhallinto valvoo kemikaalien käyttöä työpaikoilla.

Shutterstock

Työntekijöiden lähettämiseen liittyvässä valvonnassa käytetään aktiivisesti Euroopan sisämarkkinoiden IMI-tietojenvaihtojärjestelmää. Helmikuussa 2022 voimaan tulleiden lakimuutosten jälkeen maantielikenteen alihankintana tehtävistä kuljetuksista on pitänyt tehdä IMI-ilmoitus.

EU:n Johtavien työsuojelutarkastajien komitea SLIC muun muassa kehittää työsuojeluvalvontaa, valmistelee yhteisiä ohjeita ja linjauksia sekä järjestää työsuojeluhallintojen arviointeja ja tarkastajavaihtoja. Vuonna 2022 Suomi oli mukana Tanskan ja Unkarin työsuojeluhallintojen arviointiprosesseissa.

SLIC:n alaiset työryhmät tapaavat pääosin virtuaalisesti, mutta vuosittain järjestetään myös läsnäolokokouksia. Suomella on edustus kahdeksassa eri työryhmässä. Työryhmät käsittelevät perinteisiin työsuojeluriskeihin, kuten kemikaaleihin tai koneturvallisuuteen, liittyvien asioiden lisäksi työelämän muutoksiin liittyviä asioita kuten digitalisaatiota ja robotiikkaa.

SLIC-KSS-verkostossa Euroopan työsuojeluviranomaiset voivat esittää toisilleen kysymyksiä muun muassa lainsäädännöstä ja valvonnasta. Vuoden aikana tehtiin 34 kysymystä.

Yhteistyö Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä on tiivistä.

Vuonna 2022 pohjoismaisessa yhteistyössä puheenjohtajamaana toimi Norja, jonka johdolla edistettiin ministerineuvoston työelämän työryhmissä tulevaisuuden työelämän, tasa-arvon ja osallistavuuden teemoja eri hankkeissa, erityisesti vihreän siirtymän hankkeet olivat vahvasti esillä. Työelämäministerit käsittelevät tapaamisessaan OECD:n tutkimuksen tuloksia pohjoismaisista työmarkkinoista koronapandemian jälkeen.

Syksyllä 2022 järjestettiin Pohjoismaiden työsuojeluhallintojen työympäristötapaamisen yhteydessä rajat ylittävään pimeään työn torjuntaan keskittyvä teemapäivä, johon osallistui Suomen, muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden työsuojeluhallintojen edustajia.

Työsuojeluvalvonta numeroina

	2019	2020	2021	2022
Tarkastukset ja valvontakohteet				
Tarkastusten kokonaismäärä	23 977	14 596	20 268	23 105
Tarkastettujen valvontakohteiden kokonaismäärä	19 472	12 472	16 588	18 770
Yhteen tarkastukseen työpaikalla käytetty aika keskimäärin (h)	1,4	1,3	1,2	1,3
Tarkastuksia/tarkastaja-htv	77	51	70	76
Tarkastustyytit				
Työpaikkatarkastukset	20 752	9 176	12 544	15 874
Asiakirjatarkastukset	3 225	5 420	7 511	5 153
Etätarkastukset				1 947
Velvoitteet				
Toimintaohjeet	51 419	26 293	34 163	42 490
Kehotukset	7 225	4 110	4 912	6 231
Pakkokeinot				
Työsuojeluviranomaisen vahvistamat käyttökiellot	63	57	43	39
Velvoittavat päätökset	178	160	163	179
Maksettavaksi tuomitut uhkasakot (kpl)	37	31	33	26
Maksettavaksi tuomitut uhkasakot (€)	185 000	263 500	314 500	203 000
Tilaajavastuun laiminlyöntimaksujen lukumäärä (toimintavuoden aikana tehdyt päätökset)*	75	84	55	62
Tilaajavastuun laiminlyöntimaksut yhteensä (€, toimintavuoden aikana maksetut)*	301 700	449 500	327 000	204 450
Lähetettyihin työntekijöihin liittyvien laiminlyöntimaksujen lukumäärä (toimintavuoden aikana tehdyt päätökset)	14	18	35	34
Lähetettyihin työntekijöihin liittyvät laiminlyöntimaksut yhteensä (€, toimintavuoden aikana maksetut)	65 000	99 500	173 500	155 000
Tutkintapyynnöt ja lausunnot				
Tutkintapyynnöt poliisille	288	371	403	489
Lausunnot poliisille/syyttäjille	488	547	764	527
Palvelukysyntä				
Asiakkaiden yhteydenotot/palvelukysynnän kokonaismäärä**	30 400	32 508	36 499	34 334
Tarkastukset pyynnöstä	2 094	1 829	2 018	2 030
Työtapaturmien ja ammattitautien tutkinta				
Tutkitut työtapaturmat	1 183	841	1 151	1 087
Tutkitut ammattitaudit	35	15	52	36
Henkilöstö (henkilötyövuotta)				
Työsuojelun vastuualueet	394	404	414	432
Toimintamenot (1 000 €)				
Työsuojelun vastuualueet	24 628	26 130	27 167	29 837

* Osa vuoden aikana tehdyistä päätöksistä menee maksuun vasta seuraavana vuonna.

** Kokonaismäärässä mukana työsuojelun vastuualueille tulleet sähköpostit ja puhelinneuvonnassa vastatut puhelut. Lisäksi yhteydenottoja tulee suoraan tarkastajille, ne eivät ole mukana palvelukysynnän kokonaismäärässä.

Merenkulun valvonta

Merenkulun työsuojeluvalvontaa tehtiin vuonna 2022 niin satamissa kuin aluksilla.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien johdolla tehtiin satamiin moniviranomaisyhteistyönä tarkastuksia, joissa valvottiin vaarallisten aineiden tilapäistä varastointia satama-alueilla. Lisäksi tarkastettiin vaarallisten aineiden kuljetusasiakirjoja, lastiyksiköiden merkintöjä sekä kuormien sidontaa. Tarkastuksia tehtiin yhteensä 30, ja ne olivat osa laajempaa Itämeren valtioiden yhteistä vaarallisten aineiden kuljetusten valvontaa.

Laivojen ahtaustoimintaa satamissa harjoitettiin yrityksiin tehtiin 12 tarkastusta. Näistä 9 tarkastuksella annettiin yhteensä 20 toimintaohjetta. Satamalaitoksiin tehtiin 22 tarkastusta, joista 18 tarkastuksella annettiin yhteensä 31 toimintaohjetta ja 1 kehoitus.

Suurin osa alusten tarkastuksista liittyi MLC-sopimukseen

Alusten tarkastuksia tehtiin yhteensä 206. Tarkastetuista aluksista bruttovetoisuudeltaan (GT) alle 200 GT:n aluksia oli 9, 200–500 GT:n aluksia 48 ja yli 500 GT:n aluksia 115.

Alusten tarkastuksista 153 liittyi kansainvälisen merityöyleissopimukseen (Maritime Labour Convention, MLC), ja ne kohdistuivat pääosin ulkomaan liikenteen kauppa-aluksiin. Tarkastettuja aluksia oli 91. Osa MLC-tarkastuksista tehtiin asiakirjojen perusteella. Tarkastuksilla annettiin yhteensä 170 toimintaohjetta ja 19 kehoitusta.

MLC-tarkastusten lisäksi tehtiin 53 tarkastusta, jotka kohdistuivat muun muassa erilaisiin työveneisiin, luotsikuttereihin, kalastusaluksiin sekä kotimaan liikenteen pieniin matkusta- ja aluksiin. Näistä 17 tarkastuksella annettiin yhteensä 33 toimintaohjetta ja 1 kehoitus.

Kun tehtyjä tarkastuksia tarkastellaan toimialaluokituksen mukaisesti, vesiliikenteen toimialaluokissa tehtiin yhteensä 193 tarkastusta,

joista 86 asiakirjatarkastuksina. Koronapandemiaa edeltävänä vuonna 2019 asiakirjatarkastusten määrä oli alle viidenneksen vesiliikenteen valvonnasta, vuonna 2022 se oli lähes puolet. Kaikkiaan vesiliikenteen toimialaluokissa annettiin 475 velvoitetta, joista toimintaohjeita oli 442 ja kehoituksia 33 sekä 2 velvoittavaa päätöstä. Eniten velvoitteita annettiin aluksen työympäristöstä (83), merenkulkijoiden työ- ja lepoajoista (63) sekä työn vaarojen selvittämisestä ja arvioinnista (49).

Vesiliikennettä palvelevaan toimintaan ja satamiin tehtiin yhteensä 110 tarkastusta, joista 6 oli asiakirjatarkastuksia. Näillä tarkastuksilla annettiin yhteensä 88 velvoitetta, joista 86 oli toimintaohjeita ja kaksi kehoitusta.

Työsuojeluviranomaisten tietoon ja tutkitavaksi tuli 16 vakavaa työtapaturmaa merenkulussa. Näistä 3 tapahtui aluksilla ja 13 satamaympäristössä.

Valvontaa myös merenkulkua sivuaville toimialoille

Jonkin verran tehtiin myös tarkastuksia, jotka sivuavat merenkulkua, mutta joita ei kuitenkaan tilastoida merenkulun toimialaluokkiin. Tällaisia tarkastuksia olivat meri- tai sisävesikalastuksen tarkastukset sekä laivojen ja veneiden rakentamiseen, huoltoon ja korjaustoimintaan kohdistuneet tarkastukset, joita tehtiin 154. Näistä 49 oli asiakirjatarkastuksia.

Tarkastuksista 50 tehtiin telakoilla. Telakoiden tarkastukset liittyivät pääosin ulkomaisen työvoiman käyttöön ja yhteisten työpaikkojen valvontaan. Yhteisellä työpaikalla tarkoitetaan työpaikkaa, jolla yksi työnantaja käyttää pääasiallista määräysvaltaa ja jolla samanaikaisesti tai peräkkäin toimii useampi kuin yksi työnantaja tai itsenäinen työsuorittaja. Lisäksi tutkittiin 9 telakoilla sattunutta vakavaa työtapaturmaa.

Alkutuotannon valvonta

Alkutuotannon työsuojeluvalvontaa tehtiin vuonna 2022 maatalouden, metsätalouden ja kalastuksen toimialoilla. Tarkastuksia teki noin sata eri tarkastajaa. Alkutuotannon toimialoja tarkastavat työsuojelutarkastajat valvovat myös muita toimialoja.

Alkutuotantoon liittyviä tarkastuksia tehtiin yhteensä 662, ja ne kohdistuivat 550 valvontakohteeseen. Tarkastusten perusteella annettiin yhteensä 1 183 toimintaohjetta ja 110 kehotusta. Maatalouteen kohdistuneista 405 työsuojelutarkastuksesta yli puolet (219) oli ulkomaalaistarkastuksia.

Alkutuotannon toimialalta kirjattiin 48 ilmoitusta vakavasta työtapaturmasta. Tutkittujen

työtapaturmien määrä pysyi edellisen vuoden tasolla. Vuonna 2022 maataloudessa tutkittiin 16 tapaturmaa ja metsätaloudessa 7.

Sattuneet tapaturmat olivat erityyppisiä. Useampia vakavia tapaturmia aiheuttivat muun muassa putoamiset, kaatumiset ja liukastumiset sekä koneiden puhdistukseen ja huoltoon liittyvät tilanteet. Raivaussahaan liittyviä tapaturmia tutkittiin 3. Eläinten aiheuttamia tapaturmia tutkittiin 3 ja ne olivat hevosen aiheuttamia.

Ammattitauti- ja ammattitautiepäilyilmoitukset olivat pääasiassa kemikaali- ja pölyaltistuksista johtuvia ihottumia sekä hengitystiesairauksia ja -oireita. Niitä tutkittiin ammattitautitutkintana tai muiden tarkastusten yhteydessä.

Alkutuotannon valvonta toimialoittain

	Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	Metsätalous ja puunkorjuu	Kalastus ja vesiviljely
Tarkastukset yhteensä	405	252	5
Ulkomaalaistarkastukset	219	49	1
Tilaajavastuutarkastukset	14	69	0
Valvontakohteet	323	222	5
Toimintaohjeet	750	429	4
Kehotukset	78	29	3

Työsuojelu.fi
Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu